

Overweging 31 maart 2024, 1^e Paasdag

De morgen van Pasen

Ruth van der Vliet

Lezingen

Hand. 10,34a.37-43

Joh. 20,1-9

Overweging

De laatste jaren is het bosbeheer in Nederland best veranderd. Waar vroeger veel dood materiaal werd opgeruimd, ziet men nu dat een wild en ruig bos het beter doet dan een keurig opgeruimd bos. Een wild bos krijgt tijd en rust, dode bomen mogen vergaan. En dat wordt een verrijking voor het bodemleven en voor de biodiversiteit.

Nieuw leven laat zich vaak zien, daar waar er ook wat vergaan is.

Zou dat Pasen zijn? Het vermoeden van nieuw leven waar eerst niets te zien lijkt? Dat er nieuw leven ontstaat waar we het niet verwachten? Waar we het niet meer durfden te hopen?

De teksten van vandaag reiken ons het Paasmysterie aan zoals zich dat openbaart in het hart van Petrus.

Petrus haast zich op die eerste dag van de week naar het lege graf, samen met Johannes. Op weg naar het graf laat Petrus zich inhalen. Bijzonder, zo kennen we hem niet. Hij was er altijd als eerste bij. Enthousiast en snel in alles. Het was Petrus die beleed: 'Jij bent de Messias, de zoon van de levende God'. Hij stapte uit de boot op het water, durfde dat onbegaanbare te gaan. En tegelijkertijd was hij overmoedig en overschatte hij zichzelf. Petrus dacht dat hij Jezus nooit de rug zou toekeren. Maar het gebeurde toch.

En nu? Wat gebeurt er in het hart van Petrus, op weg naar het graf? Dacht hij terug aan zijn verloochenis? Zou hij zijn pas vertraagd hebben, of stond hij even stil, door schrik bevangen? Zou op dit moment tot Petrus doordringen wat hij diep in zijn hart hoopt en vreest? Dat het nog niet afgelopen is?

Dan komen ze in het graf. Er staat dat Johannes zag en geloofde. Petrus zag ook, maar alleen zintuigelijk: hij zag hoe de doeken lagen. Johannes kijkt anders, op een spirituele manier. Dat is best moeilijk, want we zitten vaak vol, met gedachten, emoties, met vooroordelen, we zien wat we willen zien, we zitten vaak potdicht. Zo ook Petrus, hij ziet het niet. Hij kan niet in die totale andere werkelijkheid zien. Het wil niet in hem ontwaken, niet door zijn verwarring en radeloosheid heen breken.

Dat gevoel van radeloosheid is verlamvend. Het lijkt of alles weg is. Het is de nacht op z'n donkerst. Die nacht waarvan dichter Hölderlin zegt: 'De nacht is weinig bekommerd om ons, pas in het licht ontdooit het oog.'

We kunnen ons verward en verlamd voelen bij wat we meemaken. Bij wat we horen en zien. Het gevoel van hopeloosheid bij de beelden uit Gaza. Bij nieuws uit Oekraïne, Soedan, Moskou. Hoe bestaat het wat men elkaar aandoet? De agressie die we zien. Die agressie zit ook in onszelf. Het kwaad is ook een mysterie, zegt Paulus. Het goede dat ik wil doen doe ik niet, het kwade dat ik niet wil doen, dat doe ik.

We maken een sprong in de tijd en zien Petrus op bezoek bij Cornelius, een Italiaans-Romeinse militair, die in Israël woonde met zijn gezin. Het ging tegen de Joodse wet in om iemand van een ander volk te bezoeken. Maar via een droom wist Petrus dat hij moest gaan. En nu zijn zij in bekenden veranderd. Aan hen vertelt Petrus zijn verhaal. Dat Christus is opgewekt. Dat Hij boven leven en dood staat. Dat er vergeving is. Hier is weer iets van de oude Petrus. Er is in hem een nieuwe vitale kracht, die hem op weg doet gaan, doet spreken. Hij is in beweging gezet.

Wat is er in tussentijd gebeurd? Wat heeft Petrus gedaan om weer zo levend te worden? Niets. Hij heeft niets gedaan. Petrus had niets meer in handen. Hij kon niks doen. Het enige wat hij te doen had, was het uit te houden met zichzelf. Dat is soms niet te doen. Daar is moed voor nodig. Het volhouden in die ogenschijnlijke dorre vlakke. En ook om de eenzaamheid uit te houden. Omdat het zo moeilijk is om over onze wonden te praten. Hoe komt dat toch? Is het schaamte, om zo kwetsbaar te zijn? Of zijn we bang voor afwijzing? Angst om door de mand te vallen? Angst dat de ander het niet ècht zal begrijpen. Het kan onmogelijk zijn om op momenten van wanhoop en verdriet nog te geloven in jezelf. Zijn er dan mensen die dichterbij kunnen komen? In de uitwisseling, in de nabijheid, ligt troost.

Petrus kon zelf niets doen. Hoe kon hij dan toch weer opstaan? Hij zegt het zelf tegen Cornelius: Hij is aan ons verschenen. De Christus is verschenen, uit de meest doodse toestand. Er is nieuw leven ontstaan uit het *ex nihilo*. Het niks.

Kunnen we nog geloven dat het nieuwe leven verschijnt? Dat het nieuwe leven ons overkomt? Dat er een kracht is die eenheid brengt? Die ons heel kan maken? Onze ratio zegt misschien dat het niet kan, maar ons hart denkt iets anders. Misschien is dat wel zien en geloven: tegen beter weten in mag je best geloven.

Het is zoals met dat wilde bos, met veel dood materiaal. Het lijkt dood, niks. Maar er zit wel degelijk nieuw leven in dat oude dorre hout. Er is nieuw leven zonder dat je het eerst ziet. En er is veel méér leven dan je zou verwachten. In een handjevol bosaarde zitten meer levende wezens dan er mensen zijn op aarde.

De Christus is aan ons verschenen. Verschijnen betekent dat iets zichtbaar wordt, wat er eerst ook was, maar wat we nog niet zagen. Net zoals bij liefde. Het is er, en soms breekt het in je door, stroomt het, in jezelf of naar de ander.

Iets wat verschijnt, wil gezien worden, gehoord, geproefd. Een verschijning zoekt een ontvanger.

Hoe verschijnt het Christuslicht aan je, die dragende oerkracht? Dat weet je niet. Het overkomt je. Maar je voelt het wel, het doet een beroep op jouw zijn.

En wat je ervoor doet is dat je het aan je mag laten gebeuren. Het ontvangend ondergaan. Dat is actief en passief tegelijk. Dat klinkt als een paradox, maar misschien is dat wel de weg van de spiritualiteit. Een mystieke wederkerigheid.

Het is zoals wanneer je zingt: je zingt en aan jou gebeurt het.

Of zoals in deze paasmorgenviering: we doen de liturgie, we vieren samen en het wordt aan ons voltrokken. Alsof iemand ons bij naam en toenaam heeft geroepen. En toenaam betekent 'tot in detail'. Jij, helemaal. Dan zullen we leven.